

*Максимова С.В., асистент
Дніпропетровський державний аграрний університет
м. Дніпропетровськ, Україна*

ФОРФЕЙТИНГ ЯК ФОРМА ФІНАНСУВАННЯ ТА КРЕДИТУВАННЯ

Форфейтування — термін, який зазвичай вживається для позначення купівлі зобов'язань (векселів), погашення яких припадає на будь-який час у майбутньому і які виникають у процесі постачання товарів і послуг (здебільшого експортних операцій) без повернення на будь-якого попереднього боржника. При форфейтуванні продавець вимоги, наприклад, переказного векселя, захищає себе від будь-якого регресу (регрес — зворотня вимога про відшкодування сплаченої суми) включенням у індосамент слів «без обороту». Продавцем векселя, що форфейтується, зазвичай, є експортер; він акцептує його в якості платежу за товари чи послуги і прагне передати усі ризики і відповідальність за інкасування форфейтеру (тобто банку, що обліковує векселя) в обмін на негайну оплату готівкою. При форфейтуванні купівля векселів здійснюється із відрахуванням (дисконтом) відсотків авансом за весь термін кредиту. Експортер, таким чином, фактично перетворює свою кредитну операцію по торгівлі.[1]

Однак об'єктом форфейтингу можуть бути інші види цінних паперів або рахунки дебіторів та розстрочки платежів, що є наслідком використання акредитивної форми розрахунків. Пріоритетне використання векселів пов'язане з простотою їх оформлення, а також із давнім використанням якінструментів фінансування міжнародної торгівлі. Ініціатором форфейтингової операції є, як правило, експортер чи його банк. Це пов'язано з тим, що для дисконтування подаються або переказні векселі, виписані експортером, або прості векселі, одержувачем коштів за якими він є.

Удаючись до форфейтингу, експортер отримує можливість додатково мобілізувати кошти та скоротити дебіторську заборгованість. Звернення експортера до форфейтера відбувається, зокрема, в таких випадках:

- 1) власне фінансове становище експортера не дає йому змоги надовго вилучати власні кошти зі свого обороту;
- 2) імпортер, тобто зовнішньоторговельний контрагент експортера, недостатньо кредитоспроможний;
- 3) експортеру не вдається отримати першокласну гарантію.

Основні переваги форфейтування, для сільськогосподарських підприємств-експортерів, пов'язані, у першу чергу, із повним перенесенням валютних, комерційних, політичних, переказних та інших видів ризику на форфейтера (банк), що робить форфейтування найкращим видом кредиту для продавця, а також простота та оперативність в оформленні документації; вища маржа, ніж при кредитуванні; можливість реалізації куплених активів на

вторинному ринку; зменшення кредитного ризику; мінімізація валютних ризиків; мінімізація ризику зміни процентних ставок; поліпшення ліквідності (платоспроможності).

Серед недоліків форфейтингу, з погляду експортера, можна віднести:

- 1) його високу вартість;
- 2) вірогідність того, що експортер може не знайти гаранта або аваліста, який би задовольняв форфейтера;
- 3) необхідність підготувати документи у такий спосіб, щоб на експортера не було регресу у разі банкрутства гаранта або аваліста, а також необхідність знати законодавство країни імпортера.

До недоліків форфейтингу для форфейтера належать:

- 1) відсутність права регресу у разі несплати боргу;
- 2) необхідність знання законодавства країни імпортера;
- 3) необхідність нести ризики до погашення векселів;
- 4) відповідальність за перевірку кредитоспроможності гаранта або аваліста. [2]

На відміну від операції факторингу, вартість якої визначається за методикою контокорентного кредитування, вартість форфейтування включає комісійну винагороду та дисконт. Причому метод дисконтування застосовується не лише щодо вимог, оформлених векселем, а й стосовно інших боргів. Ставка дисконтування залежить від багатьох факторів: кредитоспроможності боржника, наявного кредитного забезпечення, строків погашення боргових зобов'язань, попиту та пропозиції на ринку форфейтингових послуг, середніх ставок на кредитному ринку. [3]

У практиці діяльності вітчизняних експортерів і банків форфейтинг тільки починає запроваджуватися, тому деякі питання правового забезпечення ще недостатньо врегульовані.

Специфікою форфейтингу є його неоднозначний характер. Це кредитно-вексельна угода, пов'язана з розрахунками в іноземній валюті, а тому необхідне одночасне дослідження правових аспектів як кредитних відносин, так і вексельного обігу та валютного регулювання. Розширення експортних операцій підприємств-експортерів, а також вдосконалення системи розрахунків дають можливість сподіватися, що з часом форфейтинг посяде належне місце серед банківських операцій, чому певною мірою має сприяти подальше вдосконалення законодавчої та нормативно-інструктивної бази.

Література

1. А.М. Герасимович, І.А. Герасимович, Н.А. Морозова-Герасимович. Форфейтингові операції: сутність, механізм проведення, облік, аналіз, аудит // Фінанси, облік і аудит. – 2011. № 18 – С.251
2. Пилипів О.М. Форфейтинг як форма експортного фінансування та специфічний вид кредитування // Сталий розвиток економіки Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2011. – С. 320-322
3. Крупка М.І. Банківські операції : підручник / М.І. Крупка, Є.М. Андрущак, Н.Г. Пайтра ; за ред. Д-ра екон. Наук, проф. М.І. Крупки. — Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. — 312 с.

